

Slutligt yttrande – Extern granskning

Miljövetarprogrammet - Människa, miljö, samhälle, 180 hp (SGMVP)

Uppdraget och bedömningsprocessen

Granskningsuppdraget har genomförts enligt de riktlinjer som fastställts av Malmö universitet (MaU) i *Extern granskning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Malmö universitet* och följt de givna anvisningarna vad gäller omfattning och bedömningskriterier. Granskningen har omfattat utbildningens innehåll, lärarkompetens och lärarkapacitet, lärandemiljö och infrastruktur samt bedömning av 8 självständiga arbeten. Som underlag för bedömningsprocessen användes lärargruppens självvärdering (SV), utbildnings- och kursplaner, alumnenkät, och en nyckeltalsbaserad beskrivning av programmet. De självständiga arbetena har bedömts utifrån kriteriet hög måluppfyllelse vad gäller kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt utifrån de mål som finns för kandidatexamen i högskoleförordningens bilaga 2. Kursdokumenten gav oss en god bild av utbildningens innehåll, upplägg och genomförande, vilken kompletterades väl av självvärderingen. Baserat på vårt preliminära yttrande genomfördes också ett givande dialogmöte med företrädare för programmet, institutionen och fakulteten samt studentrepresentanter. Genom detta möte fick vi svar på de frågor som uppkommit under processen och mötet bidrog med viktiga kompletteringar och fördjupning på centrala punkter, vilket gjorde det möjligt att utveckla bedömningen.

Bedömgargruppen har bestått av docent Åsa Knaggård, Lunds universitet, Johanna Svensson, Kodeda konsulter och professor Stefan Anderberg, Linköpings universitet (ordf.).

Programmets rekrytering, genomströmning och resultat

Miljövetarprogrammet – Människa, Miljö, Samhälle (SGMVP) är ett treårigt utbildningsprogram som resulterar i en kandidatexamen med huvudområde Miljövetenskap. Enligt utbildningsplanen syftar utbildningen till att *den studerande ska utveckla såväl en professionell identitet som yrkesmässigt användbara kunskaper och färdigheter inom kunskapsfältet miljövetenskap*. Som antagningskrav har programmet grundläggande behörighet + Engelska 6 och Samhällskunskap 1b alt. Samhällskunskap 1a1 + 1a2.

SGMVP tillhör de äldsta utbildningsprogrammen på MaU och har funnits sedan 1999, även om programmet bytt namn och kod några gånger. Enligt SV står programmet sig väl när det gäller söktryck och studentprestationer jämfört med andra program på Institutionen för Urbana studier (IUS). Både det totala antalet sökande och antalet förstahandssökande föll

dock kraftigt 2020–23, vilket lett till minskad antagning och försämrad ekonomi. Till viss del kan det lägre söktrycket förklaras av det minskade intresset för miljöutbildningar som under de senaste åren observerats i hela landet (UHÄ:s ansöknings- och antagningsstatistik). Efter en uppgång av antalet sökande höstterminen 2024, har dock SGMVP återtagit sin position som det miljövetenskapliga program i landet som totalt sett har det största antalet sökande. Oroande är dock den kraftiga nedgången av antalet förstahandssökande som minskade med 60% 2019 - 2024.

Bland dem som började programmet ht 2017 – ht 2020 har genomströmningen varit stabil, men låg. Endast 48–55% av dem som registrerats på första terminen har fullföljt programmet. De kvinnliga studenterna som utgör en tydlig majoritet av de antagna (minst 2/3) har i genomsnitt bättre studieresultat och högre examensfrekvens än männen.

Alumnenkäten som riktats till studenterna som var registrerade på programmets sista termin under 2020–22 vittnar om ett utbildningsprogram som ger en god grund för fortsatta studier och arbete, men som i många fall behöver kompletteras med en masterutbildning för en relevant anställning. Av de svarande har 70% funnit ett arbete där utbildningen är relevant och 15% studerar vidare. Under dialogmötet lyftes att studenterna också direkt efter programmet har fått arbete, ofta på sin praktikplats.

Utbildningens innehåll, utformning och lärandemål

Utbildningen är utformad enligt högskolelagen och de krav som finns för kandidatexamen i högskoleförordningens bilaga 2. Programmets utbildningsplan och kursplaner är relativt välskrivna och ger en god bild av utbildningens mål. Enligt SV uppmuntrades vid den senaste programrevideringen kursnamn som beskriver kursens innehåll. Detta är en lovvärd strävan, men bedömargruppen ifrågasätter bruket av kursnamn av disciplinär karaktär (t.ex. miljösociologi), som inte förtydligar innehållet och förefaller missvisande på ett interdisciplinärt program som syftar till integration av olika perspektiv.

Programmets kursstruktur liknar andra kandidatprogram på jämförbara områden. Det består av 7,5 p-kurser under termin 1–4, valbara kurser under termin 5, vilka kan ersättas av utlandsutbyte eller praktik, och den avslutande terminen består av kandidatkursen med metodkurs och självständigt arbete.

När det gäller beskrivningen av utbildningens inriktning och innehåll finns vissa diskrepanser i underlaget. Självvärderingens inledande beskrivning av programmet som en kombination av samhällsvetenskap och naturvetenskap stämmer inte helt överens med den senare skrivningen om att programmet är "tvärvetenskapligt med ett tydligt samhällsvetenskapligt fokus" (SV, 4). Den senare skrivningen återspeglas bättre i kurserna, som är mer samhällsvetenskapligt orienterade. Det ligger också i linje med att antagningskraven till programmet inte kräver särskild behörighet inom naturvetenskap. Däremot syftar en del av kursmålen till att studenterna efter genomgången kurs ska kunna förstå och använda olika naturvetenskapliga arbetssätt. Under dialogmötet bekräftades att programmet har sin bas i

samhällsvetenskap, men att naturvetenskapliga inslag också är viktiga. Bedömargruppen anser att det är en rimlig balans och att betoningen på samhällsvetenskap ger konkurrensfördelar i förhållande till andra miljövetenskapliga utbildningar.

Det finns tydliga kopplingar mellan kursernas kunskapsmål, examensmål, undervisningsformer och examination

Bedömargruppens intryck är att lärandemål, arbetsformer och examination samspelar och att utbildningen genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna. Bredden bland kurserna medför stor variation när det gäller kunskapsmål. Trots detta ger SV intrycket av att programmet hänger väl samman genom gemensamma pedagogiska grundtankar och tillvägagångssätt, vilka syftar till att utveckla integration mellan olika kunskapsområden och progression genom utbildningen. Detta bekräftades under dialogmötet. Kursdesignen är inspirerad av inlärningsstaxonomierna SOLO och Blooms, som syftar till att främja kontinuerlig progression i lärandets djup. Enligt SV bygger undervisningen på ett studentaktivt lärande där kritisk reflektion betonas och studenterna uppmuntras att begrunda de praktiska konsekvenserna av olika idéer och omvandla sina kunskaper till genomförbara åtgärder. För att åstadkomma detta används främst "studentfokuserade" läraaktiviteter genom hela programmet. De många disciplinära kursbenämningarna står dock i viss motsättning till självvärderingens beskrivning av programmets pedagogiska tillvägagångssätt som ett alternativ till mer traditionell disciplinärt strukturerad undervisning.

Konstruktiv länkning har använts för att koppla programmets lärandemål och de nationella examensmålen och för att koppla enskilda kursers uppläggning till kursstrukturen och lärande mål och kursaktiviteter. I SV:s Bilaga A presenteras en matris som visar hur kunskapsmålen i de olika kurserna i programmet är kopplade till de nationella målen för kandidatexamen. Sammantaget gör detta det sannolikt att studenterna kan uppnå målen för kandidatexamen.

Även om individuella skriftliga prov och arbeten tycks vara den vanligaste examinationsformen så varierar examinationen och ett samspel mellan lärandemål och examination kan observeras. Det är utmärkt med regelbundna skriftliga uppgifter för att träna förmågan att uttrycka sig skriftligt, vilket torde vara helt avgörande för att uppnå programmets mål. Men samtidigt är varierade examinationsformer viktiga för att utveckla olika färdigheter. Huvudintrycket är att måluppfyllelsen säkras i rimlig utsträckning.

Programmet är brett, men har en egen profil inom miljövetenskap

Programmets utformning och innehåll är rimliga i förhållande till andra liknande kandidatprogram och uppvisar i likhet med andra miljövetenskapliga program vid svenska universitet stor bredd. Bredden spänner från ekologi och miljökemi till miljöetik, miljöpsykologi, miljösociologi, ekonomi och miljö rätt. Men samtidigt är behörighetskraven

och kurserna annorlunda jämfört med de flesta miljövetenskapliga program vid andra svenska universitet. Dessa har nästan generellt en grund i naturvetenskap med breddning mot utvalda samhällsvetenskapliga fält, såsom miljöpolitik, miljöekonomi och miljö rätt. Man har också oftast andra behörighetskrav med biologi, kemi, och matematik, medan samhällskunskap är sällsynt som krav¹. Detta svarar mot *Environmental Science* internationellt, medan SGMVP snarare motsvarar *Environmental Studies*. Bland de slumpmässigt utvalda kandidatuppsatserna finns inte några exempel på arbeten med naturvetenskaplig grund och ansats, vilket man nog kunde förvänta sig på ett tvärvetenskapligt miljövetenskapligt program. Enligt SV finns dock exempel på naturvetenskapliga baserade arbeten och man finner också några sådana på programmets hemsida. Detta bekräftades under dialogmötet.

Breddningen mot samhällsvetenskap och inte minst mot humaniora med t.ex. miljöhistoria och miljöetik ger SGMVP en unik profil med ett flertal kurser som har få motsvarigheter vid andra miljövetenskapsutbildningar vid svenska universitet. Denna unika profil, som avspeglas av programbenämningen, torde kunna vara värdefull för att attrahera studenter som är mer intresserade av samhällsvetenskapliga perspektiv och frågeställningar eller inte läst naturvetenskaplig inriktning i gymnasieskolan. Det är också centralt att det finns utbildningsalternativ med inriktning mot miljö för samhällsvetare.

Inriktningen skapar dock frågor om vilken roll naturvetenskap ska fylla på programmet. Vår bedömning, baserad på det material vi fått ta del av samt dialogmötet, är att programmet framför allt bör fokusera på att bygga studenternas förmåga att förstå och sätta naturvetenskapliga rön och data i ett större sammanhang (det som på engelska kallas *scientific literacy*). Bedömggruppen menar att en viktig del i detta är att stärka studenterna självförtroende att läsa och förstå naturvetenskapliga texter. Här ingår också att stärka studenternas självförtroende att kunna förstå och hantera olika beräkningar och andra naturvetenskapliga metoder.

Vår bedömning är att programmet inte ger alla, beroende på förkunskaper och val, en tillräcklig grund när det gäller naturvetenskaplig kunskap och metoder för en traditionell yrkeskarriär för kandidater med examen i huvudområdet miljövetenskap t.ex. miljöinspektör, miljökonsult, miljösamordnare eller miljöhandläggare. Däremot ger det en bred kunskapsbas och väl utvecklade förmågor, som trots bristen på fördjupning i naturvetenskap gör dem efterfrågade på arbetsmarknaden. Många av svaren i alumnenkäten indikerar att programmet ger en bred grund för arbete som, t.ex. miljöinspektör, men inte är tillräckligt för det. Enligt många svar har det krävts en kompletterande master för att få tillräcklig kompetens.

¹ De miljövetenskapliga programmen vid Örebro och Linköpings universitet har endast generell behörighet, medan programmen vid de flesta högskolor kräver naturvetenskapliga förkunskaper, en del rekommenderar eller kräver också att samhällsvetare läser naturvetenskapligt basår innan man söker till programmen.

I kombination med de svar i alumnenkäten som indikerar att studenterna haft svårt att förstå vilka yrken som programmet utbildar för och att flera upplevt att de yrkeskategorier som lyfts fram var i offentlig sektor, vill vi lyfta ett antal aspekter. Programmet behöver tydliggöra att det har sin grund i samhällsvetenskap med relevanta naturvetenskapliga perspektiv (snarare än att vara en kombination av samhällsvetenskap och naturvetenskap).

Programmet kan i högre utsträckning tydliggöra för studenterna vilka framtida yrkesvägar som finns och vad som krävs för dessa. De naturvetenskapliga kursernas innehåll och kursmål bör ses över för att tydliggöra vilken naturvetenskaplig kompetens programmet förväntas ge studenterna och säkerställa att det är den mest relevanta kompetensen.

Forskningsanknytningen är tillräcklig men kan förstärkas

Lärarnas forskningserfarenheter beskrivs i SV som en viktig resurs särskilt när det gäller case-baserad undervisning och exemplifiering av olika vetenskapsteoretiska perspektiv och metoder. Programmets lärare presenterar också sin forskning vid den årliga studentkonferensen. En svaghet är att flera av lärarna inte är aktiva som forskare, vilket minskar deras möjlighet att använda egen forskning i undervisningen och att hålla sig uppdaterad med aktuell forskning.

På alla kurser i programmet används aktuell forskning i form av vetenskapliga artiklar eller delar av monografier eller antologier som en del av kurslitteraturen. Kursplanerna är flexibelt utformade och anger att ytterligare litteratur i form av aktuella forskningsartiklar eller rapporter kan läggas till, vilket gör det möjligt att utan större komplikationer kontinuerligt förnya stoffet. Stommen i litteraturlistorna utgörs av läroböcker, ofta på svenska de första terminerna, medan det efterhand blir mer litteratur på engelska.

Bedömargruppens bedömning är att programmets forskningsanknytning är relativt svag men tillräcklig. Forskningsanknytningen torde dock kunna utvecklas på olika sätt. Då flera av programmets lärare kommer att gå i pension inom en snar framtid, uppkommer möjlighet att förstärka forskningsanknytningen genom rekrytering av aktivt forskande lektorer.

Utgångspunkt i pedagogisk forskning för att uppnå integration och progression

Enligt SV utgår det gemensamma pedagogiska tillvägagångssättet med stöd av konstruktivistisk teori om lärande från en helhetssyn på kunskap och söker främja integrationen av olika typer av kunskap till en större helhet. Detta tillvägagångssätt presenteras grundligt i SV och exemplifieras genom att visa progressionen i programmet, vilket på ett trovärdigt sätt visar att programmets utformning och genomförande tar sin utgångspunkt i aktuell pedagogisk forskning. Det kan ses som exempel på ett fruktbart angreppssätt för att integrera ett brett utbildningsprogram, vilket kunde vara värdefullt för många andra mångdisciplinära utbildningsprogram. Man tillämpar "studentfokuserade" läraaktiviteter i olika former, till exempel frågebaserat och problembaserat lärande, igenom hela programmet. Inspirerad av inlärnings-taxonomier som SOLO och Blooms syftar

programmets kursdesign till att främja kontinuerlig progression i lärandets djup, från mer ytligt orienterad inläring till djupgående relationella och utökade abstrakta läranderesultat, som att kunna tillämpa, analysera, utvärdera och skapa. Vår bedömning är att det genomtänkta pedagogiska arbetssättet utgör en av programmets största styrkor.

Enligt den analys som presenteras i SV, vilken är baserad på hur olika kursmål förhåller sig till SOLO-taxonomin, kan progression observeras från strukturella till relationella och abstrakta mål i organisationen av programkurserna och deras lärandemål. Bedömarens anser dock att ett flertal kursers placering (alternativt inriktning av mål) kan ifrågasättas utifrån ett sådant progressionsperspektiv. Det gäller främst kurserna *Environmental Economics* (MV232E) under termin 2 och *Environmental Management Systems* (MVE244E) under termin 4. Under dialogmötet framkom att kursernas länkning är under ständig översyn för att säkerställa programmets måluppfyllelse.

Utnyttjande av digitala inslag

Bedömarens intryck är att utbildningen i rimlig utsträckning tillvaratar den digitala utvecklingens möjligheter, vilket bidrar till utbildningens kvalitet. I alumnenkäten fick programmets lärare mycket beröm för att de med kvaliteten i behåll övergick till online-undervisning under pandemin.

Enligt SV förekommer digitala inslag i undervisningen när det är pedagogiskt motiverat ur ett lärandeperspektiv och kan stödja ett aktivt lärande. Regelbundet förekommer "flipped classroom" med förinspelade föreläsningar som används kombinerat med fråge- och diskussionsstunder, mentometer-frågor under föreläsningar och *Padlet* används för summering och frågor för att öka interaktionen i samband med både föreläsningar och seminarier/övningar. Det är dock svårt att få en uppfattning om dessa digitala inslag förekommer genomgående på programmets kurser eller om det är enskilda lärare som utnyttjar de här verktygen.

Med tanke på programmets sårbarhet vad gäller lärarförsörjning (se nedan), kan ytterligare digitala inslag vara en möjlig väg för att öka programmets flexibilitet när lärare försvinner från programmet. Förinspelade föreläsningar kan frigöra lärarkapacitet för seminariebaserad undervisning. Digitala inslag skulle också kunna möjliggöra en högre grad av internationalisering (se nedan) genom att kursmoment kan samköras med program i andra länder. Det samma gäller forskningsanknytningen.

Samverkan med omgivande samhälle, alumner och arbetslivsföreträdare

Bedömarens intryck är att utbildningen samverkar aktivt med det omgivande samhället och att detta bidrar till att utveckla studenternas förutsättningar för framtida yrkesverksamhet. Samtidigt finns behov och möjligheter att vidareutveckla denna samverkan.

Programmet har som ambition att studenterna ska möta representanter från arbetslivet och omgivande samhälle som gästföreläsare eller i samband med studiebesök i många kurser. Programmet erbjuder också praktikkursen som är valbar på termin 5, vilket ger möjligheter till att utveckla kontakter med arbetslivet och som ibland leder till anställning, vilket framkom under dialogmötet.

För att förstärka kopplingen till arbetsmarknaden har programmet ett utvecklingsråd som tar ställning till olika förslag till förändringar av programmets struktur och innehåll. Detta råd domineras av alumner som arbetar i både offentliga och privata organisationer. Det finns också andra representanter för olika sektorer och organisationer en av Klimatpsykologerna och Hållbar utveckling Skånes verksamhetschef. Enligt SV har rådet haft ett mycket stort inflytande på dagens kursstruktur och kursbenämningar.

Under dialogmötet lyfte programföreträdarna fram att man vill utveckla samverkan med samhällsaktörer ytterligare. Vår bedömning är att man här borde kunna använda alumner i högre utsträckning. De skulle kunna användas som föreläsare (och skapa möjligheter till studiebesök), men också för att tydliggöra olika typer av karriärvägar.

Internationalisering

Genom att programmet fokuserar miljö- och hållbarhetsfrågor som är internationella till sin karaktär innehåller det mycket som uppmuntrar ett globalt engagemang. Ett flertal kurser har ett fokus på internationella frågor, såsom gränsöverskridande miljöproblem, internationell miljöpolitik, internationellt samarbete och internationella miljöorganisationer. Men samtidigt är bedömargruppens intryck att utbildningen erbjuder begränsade möjligheter för internationellt utbyte och internationell exponering och att det är svårt att avgöra i vilken grad utbildningen är internationellt gångbar. I svaren på alumnenkäten menar de flesta att de i hög utsträckning fått internationella perspektiv i utbildningen, medan bara en minoritet anser att programmet i någon större utsträckning bidragit till att de ska kunna verka på en internationell arbetsmarknad.

Genom att ett flertal kurser ges på engelska torde programmet vara en god grund för fortsatta studier på internationella mastersprogram med anknytning till miljö och hållbarhet och kanske med val av rätt kompletterande kurser också för bredare och mer naturvetenskapliga miljömastersprogram. Det är dock tveksamt hur konkurrenskraftig programmets examen är när det gäller arbeten inom miljö och hållbarhet internationellt.

Vårt intryck är att möjligheterna för internationell exponering med utbytesstudier och lärarutbyte är relativt begränsade jämfört med de större och äldre universiteten som oftast har fler gästföreläsare, större internationellt utbyte, gästforskare och internationella doktorander.

Flera i lärarlaget har deltagit lärarutbyten, men eftersom de flesta lärare är starkt engagerade i undervisningen och inte lätt utbytbara torde längre utlandsuppehåll vara svåra att få till stånd.

Ett flertal kurser som ges på engelska ger studenterna möjlighet att möta inresande studenter från andra länder. Programmet erbjuder möjlighet till utlandsstudier under Termin 5 (i stället för praktik och valfria kurser i Sverige), men det är endast ett fåtal studenter (1–4) som reser ut.

Om programmet vill utveckla studenternas attraktivitet på den internationella arbetsmarknaden kan kursutbudet behöva ses över. Det är dock inte självklart att det är en utvecklingsväg som programmet bör följa. Att fokusera mer på kunskaper som är av internationellt värde kan innebära att kunskaper av vikt för den svenska arbetsmarknaden, som svensk miljö rätt, får mindre utrymme. Givet att många av de studenter som gått programmet får arbete inom svensk offentlig förvaltning eller inom svenska företag framstår den nuvarande balansen i kursinnehåll som rimlig.

Ett sätt att öka graden av internationalisering som inte behöver leda till ökat resande eller kostnader är att samverka med någon eller några liknande program i andra länder. Till exempel hade enstaka moment på en kurs kunnat genomföras tillsammans med en kurs i ett annat land. Det skulle kunna handla om övningar där studenterna får arbeta med uppgifter i internationella grupper online.

Breddat deltagande

Studenternas bakgrund varierar kraftigt, vilket medför att man från starten har olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Bedömargruppen finner att lärargruppen är medveten om studentgruppens heterogenitet och olikheter och lägger stor vikt vid att försöka hantera dessa skillnader och skapa en öppen och inkluderande miljö och göra det möjligt för studenter med olika typer av funktionsvariation och bakgrund att tillgodogöra sig programmet och nå målen för utbildningen. Detta bidrar till ökade möjligheter för ett breddat deltagande i linje med MaU:s målbild för breddad rekrytering och breddat deltagande

Studentgruppen är heterogen när det gäller ålder, familjesituation, studiebakgrund, språkfärdighet och förkunskaper. Enligt SV finns fler studenter än vid andra program på US med olika varianter av funktionsvariation t.ex. dyslexi, dyskalkyli, AD(H)D och autism.

För att göra utbildningen tillgänglig för olika funktionsvariationer försöker lärolaget bland annat variera examinationsformerna för att skapa möjlighet för fler sätt att uttrycka sin kunskap på. Samtidigt framstår olika former av skrivande fortsatt som den främsta formen av examination på programmet. Därmed blir det särskilt centralt att i olika kurser arbeta för att stärka alla studenters språkliga och akademiska färdigheter genom moment med databassökning, källkritik, akademisk retorik, skriftspråksträning och källhantering.

Programansvariga introducerar under första terminen hur akademien fungerar och försöker klargöra vilken typ av kunskap och vilka färdigheter som efterfrågas samt hur detta varierar mellan olika kurser och ämnesområden. Det görs också försök att förtydliga vad universitetsstudier innebär med skillnader mellan lägre utbildningsnivåer och

universitetsnivå, centrala begrepp, undervisningsformer, studieteknik och förväntningar. Vår bedömning är att med den förändring av första terminen som SV aviserat och som togs upp under dialogmötet, finns goda möjligheter att skapa än bättre förutsättningar för inkludering.

Enligt SV strävar lärargruppen efter en så enhetlig hantering av de stödbeslut som studenterna kan få från enheten för pedagogiskt stöd och har som princip att följa stödbesluten så långt det är möjligt ur tids- och resurssynpunkt, t.ex. utöka tid på skriftliga tentamen och arbeta med att successivt träna de studenter som har talångest. Det har emellertid förekommit fall där det stöd som beslutats inte kunnat ges på grund av att stödet krockar med de lärandemål som ska uppnås och då kan hjälp erhållas från studievägledning och handledare på Studentcentrum för att finna en lösning för studentens fortsatta studier.

I SV beskrivs hur det akademiska skrivandet är en utmaning för många studenter. Här menar vi att programmet skulle kunna arbeta mer för att träna upp dessa studenters förmåga.

Enligt kursplanerna på termin 1 framstår det som om de tre första delkurserna inte arbetar med studenternas skrivande och att detta ligger helt på terminens fjärde delkurs. I samband med reformeringen av termin 1 anser bedömargruppen att det vore fördelaktigt att införa kontinuerlig skrivträning under hela terminen. Det måste inte knytas till avslutande examination, utan kan införas som del i arbetsprocesser under kursernas gång.

Jämställdhet

Bedömargruppens intryck är att jämställdhetsperspektiv beaktas i programmet och fokuseras starkt i arbetet för att utveckla programmet. Genus och kön är ofta en väsentlig aspekt i relation till miljöproblematiken, vilket enligt SV tas upp och utvecklas bland annat i anslutning till kurserna i miljöpolitik, miljöpsykologi, miljösociologi och internationella miljösamarbeten. Det problematiseras hur kön och genus är relaterade till miljöorättvisa, makt, aktivism, miljöbeteende, resurstillgång och etnicitet. I introduktionen till att läsa miljövetenskapliga texter problematiseras hur författarens kön och användande av genus eller annan personmarkör påverkar läsarens bedömning av textens innehåll och trovärdighet. Intersektionalitet tas upp i ett case och en föreläsning på MV233E *International Environmental Collaboration*. Det är en generell målsättning på fakulteten för kultur och samhälle/IUS att sträva efter en könsjämsställd blandning av författare, vilket dock kan vara svårt att uppnå inom ett flertal områden.

Studentgruppen är starkt kvinnodominerad, medan lärarlaget har en motsatt könsfördelning. Kvinnornas studieresultat är bättre än männens och männen tenderar också att lämna utbildningen i högre grad än kvinnorna. Enligt SV förs en kontinuerlig diskussion om hur programmet kan rekrytera fler män och vad som kan göras för att de manliga studenterna ska prestera bättre. Det är oklart om ytterligare stöd hade gjort att fler män hade genomfört utbildningen. Möjligen hade det varit värdefullt att undersöka varför olika

studenter valt att lämna utbildningen, för att få en bättre uppfattningen om det finns något som kan åtgärdas för att minska risken för att studenterna lämnar utbildningen.

Hållbarhet

Hållbar utveckling är centralt för SGMVP och ett flertal av programmets lärandemål anknyter till olika dimensioner av hållbar utveckling. Programmets innehåll är inriktat på att ge studenterna de olika former av kunskap och förståelse som behövs för att förstå hållbar utveckling i teori och praktik. Detta reflekteras i kunskapsmål och lärandeaktiviteter i olika kurser och enligt SV strävar alla kurser efter att införliva nyckellitteratur relaterad till global, regional och lokal hållbar utveckling. Därmed torde det knappast råda något tvivel om att utbildningens innehåll bidrar till att utveckla en bred kompetens vad gäller hållbar utveckling.

Programmet och dess lärandeaktiviteter är också väl anpassat till MaU:s miljömål. Programmet har enligt självvärderingen som målsättning att minimera användningen av icke-återanvändbara material och främst använda kemikalier med låg miljöpåverkan och fältutrustning som är multifunktionell och återanvändbar. Genom att minimera behovet av resor genom utnyttjande av lokala fall exempel inom Öresundsregionen och digital undervisning minskas också programmets "fotavtryck". MaU:s miljömålsarbete tas också upp som exempel i diskussioner om miljömålets roll i olika organisationer.

Studentinflytande

Bedömagruppens intryck är att utbildningen har tillräckligt ambitiöst och strukturerat arbete för kvalitetsdrivande studentinflytande och att man också visar ambitioner att utveckla detta. Lärarna uppmuntras att använda återkoppling i klassrummet för både bedömningsresultat och studenternas upplevelse av inlärningsprocessen, vilket både bidrar till lärande och förbättring av instruktioner och kursprocessen. Studieadministrationen ansvarar för ett standardfrågeformulär för kursutvärdering som ges till studenter efter att kurserna avslutats. Denna utvärdering ger insikter om skillnader i studenternas förväntningar, hur mycket tid och kraft de lagt på kurs, hur tillfredsställda de är med kursens innehåll och genomförande, samt konkreta förbättringsförslag. För att öka studenternas deltagande finns utvärderingen inlagt i schemat sedan ht 2024. Vid denna tidpunkt genomförs enkäten, men det ges också möjlighet för muntlig återkoppling och diskussion. På MaU utgör varje kursutvärdering grunden för en kursrapport där resultatet presenteras tillsammans med lärarnas upplevelse av kursen och åtgärdsförslag. Kursrapporterna publiceras på MaU:s hemsida och kurs- och programsidor.

Lärarkompetens/lärarkapacitet

Bedömagruppens intryck är att man trots få lärare har lyckats genomföra utbildningen på ett tillfredsställande sätt över tiden. Utbildningen är dock sårbar med så få lärare och

personberoende kurser. Dessutom närmar sig flera centrala lärare på programmet pensionsåldern och det finns både behov av att slussa in nya lärare och minska sårbarheten genom att utveckla kurser som är mer flexibla bemanningsmässigt.

Ett problem är emellertid att det verkar svårt att finna personer med relevant kompetens på IUS, men även på Malmö universitet. Under dialogmötet betonades att institutionen har som målsättning att anställa personer med relevant kompetens för programmet. Vår bedömning är att programmets kvalitet på längre sikt är beroende av att så sker.

Programmets lärarlag framstår ämneskunnigt, erfaret och engagerat och ovanligt välmeriterat ur pedagogisk synvinkel. Fyra har lärarexamen och de flesta övriga har genomgått ett flertal högskolepedagogiska kurser. Det erbjuds också fortbildning genom årliga, obligatoriska, pedagogiska dagar och frivilliga träningsläger. Forskningsmässigt är inte meriteringen lika stark, sju av tio lärare är disputerade, varav tre är docenter, medan tre saknar doktorsexamen. Fyra av tio lärare forskar inte i tjänsten.

Genom att relativt få lärare täcker in ett så brett område och många kurser är starkt beroende av enstaka lärare framstår utbildningen som sårbar. Vi finner det angeläget att som SV föreslår, utveckla en strategi för att säkra programmets långsiktiga stabilitet genom att kombinera en programrevidering med förnygring av lärarlaget. I samband med denna strategi bör det undersökas hur man kan samverka med andra utbildningar vid MaU och utveckla samarbetet med liknande utbildningar vid andra universitet.

Bedömarens bedömning är att osäkerheter kring den fortsatta lärarförsörjningen utgör det största hotet mot programmets kvalitet.

Lärandemiljö/infrastruktur

Universitetet har ändamålsenliga lokaler som fyller de behov som finns för undervisningen och studenterna har gott om studieutrymmen och möjlighet att boka rum för möten och studier. Universitetet har också olika stödfunktioner för studenterna. Men det finns utmaningar såsom begränsad tillgänglighet till laboratorier och brister i utrustningen i vissa klassrum. Lärarlaget uttrycker frustration över universitetets centrala lokalbokning som sprider undervisningen över flera byggnader och emellanåt glömmer ta hänsyn till att viss undervisning kräver viss utrustning. Dessutom omöjliggör kontorsarrangemangen "öppen dörr"-policy med spontana möten mellan lärare och studenter och lärare måste boka rum för att möten med studenter. SV menar att ett konsekvent "hemrum" för programmet skulle medföra att lärare och studenter träffades mer regelbundet och minska svårigheterna för lärarna att flytta med sig utrustning. Något som bedömarens grupp finner ganska uppseendeväckande är att det till följd av institutionens hårt belastade ekonomi tydligen finns mycket begränsade resurser för underhåll, nya inköp och ersättning av försvunna böcker.

Bedömning av självständiga arbeten (kunskapsmål enligt kursplan)

De utvalda självständiga arbetena är av varierad kvalitet och som förväntat på kandidatnivå präglade av bristande erfarenhet att skriva en akademisk uppsats. Detta tar sig främst uttryck genom tveksamma och okonventionella val av ord och uttryck, otillräcklig introduktion och förklaring av centrala begrepp, bristande förklaring av hur man själv förstår och applicerar metoder och teorier, starkt beroende av vissa verk och överdriven upprepning av referenser.

Mål: Kunskap och förståelse

Bedömargruppen anser att urvalet av självständiga arbeten med viss tvekan visar att studenterna uppnår hög måluppfyllelse när det gäller kunskap och förståelse. Man har generellt identifierat aktuella och relevanta ämnen, vilka uppvisar stor bredd (från hantering av oljeutsläpp, vattenförvaltning, etiska hänsyn i bevarandefrågor, utveckling av grönområden, industriellt hållbarhetsarbete). Uppsatserna innehåller generellt relativt omfattande litteraturgenomgångar som dock varierar i djup och kvalitet, och inte alltid är fullt relevanta för frågeställningar och analys eller leder fram till utveckling av teoretiska ramverk för studierna. Många har svårt att redogöra för teorier och centrala begrepp på ett konsekvent, självständigt och lättförståeligt sätt (mål 1). Alla uppsatser visar emellertid stor medvetenhet om forskningsetiska förhållningsregler och redogör tydligt för hur man på olika sätt tagit hänsyn och kommunicerat med t.ex. intervjupersoner (mål 2). Inte någon uppsats uppvisar några allvarliga generella formaliabrister (mål 3).

Mål: Färdighet och förmåga

Bedömargruppen menar att flertalet arbeten visar på hög måluppfyllelse när det gäller vissa färdigheter och förmågor. Alla har självständigt formulerat problemformuleringar samt framgångsrikt identifierat litteratur, källmaterial och annan information av relevans för det valda problemet (mål 4). Man har också planerat och genomfört studierna, analyserat litteratur och insamlad empiriskt material och skriftligt rapporterat undersökningen och dess resultat (mål 5). Flera har dock inte tillräckligt underbyggt och motiverat syfte och frågeställningar. Det finns också stor variation när det gäller att identifiera relevant litteratur och användbar teori och några har svårt att hålla en konsekvent linje igenom uppsatsen. Det är emellertid bara en uppsats som är uppenbart bristfällig och saknar tillfredsställande linje genom uppsatsen, välmotiverade och lämpliga frågeställningar, tydlig analys och tillfredsställande slutsats.

Samtidigt som uppsatserna uppvisar stor variation när det gäller ämnesval och teoretiskt intresse, är de flesta studier påfallande lika när det gäller fokus och forskningsmässigt tillvägagångssätt. Alla är baserade på kvalitativ metod och kombinerar analys av policydokument (planer, strategier, handlingsplaner och liknande) med intervjuer. Analysfärdigheterna skiljer sig påtagligt och vissa analyser blir tämligen ytliga redogörelser

för vad intervjupersonerna sagt eller vad olika dokument uttrycker. Det är intressant att konstatera att de empiriskt mest intressanta och bästa uppsatserna utgår från intervjuer som djupanalyserades med utgångspunkt i tydliga teoretiska ramverk, vilket gav intressanta insikter i beslutsfattares etiska och praktiska dilemman vid bevarandeinsatser respektive strategiutveckling för hållbar mobilitet. Detta visar på lovande forskningsmässiga kvaliteter hos vissa studenter.

Ingen av uppsatserna ger något underlag för att bedöma om studenterna behärskar ett flervetenskapligt angreppssätt eller i vilken grad de kan integrera naturvetenskapliga, tekniska och samhällsvetenskapliga frågeställningar, teorier, metoder, data eller analysinstrument (mål 6), eftersom ingen studie fokuserar naturvetenskapliga eller tekniska aspekter. Att så är fallet kan tas som indikator på att programmet behöver förbättra studenternas förutsättningar att kunna uppnå detta mål, alternativt förändra målet mot fokus på tvärvetenskap primärt mellan olika samhällsvetenskapliga inriktningar.

Mål: Värderingsförmåga och förhållningssätt

Sammantaget uppvisar urvalet självständiga arbeten hög måluppfyllelse när det gäller värderingsförmåga och förhållningssätt. Även om det finns stora skillnader när det gäller kvalitet, mogenhet och skriftliga färdigheter innehåller alla uppsatser reflektioner kring projektet och dess genomförande och visar upp kritisk distans till det egna arbetet och dess begränsningar (mål 8). Alla uttrycker också i någon mån tankar om hur olika val begränsat projektet och hur man kunnat lägga upp det annorlunda, vilka behov av ytterligare kunskap som finns i anslutning till studiernas fokusområde och vad framtida forskning bör inriktas mot (mål 8,9,10). Det finns också exempel på mer avancerad diskussion om projektets reliabilitet och validitet.

Sammanfattad bedömning

Sammantaget gör vi bedömningen att kandidatprogrammet håller hög kvalitet, men att det behöver fortsätta utvecklas för att vara framgångsrikt.

Utbildningens styrkeområden:

- Ett väletablerat program med jämförelsevis högt söktryck.
- En stor grupp alumner ger goda möjligheter för välutvecklade kontakter med arbetsliv, för marknadsföring och möjligheter till gästföreläsningar, studiebesök och praktikplatser.
- Genom en stor samhällsvetenskaplig och humanistisk bredd har programmet en tämligen unik profil bland miljövetenskapliga program på svenska lärosäten.
- Programmet präglas av en väl genomtänkt pedagogisk idé, grundad i pedagogisk forskning, för att uppnå integration av kunskap från olika ämnen och progression i färdigheter och förmågor.
- Programmet framstår som särskilt framgångsrikt i att träna studenternas färdigheter och förmågor.
- Jämställdhetsperspektiv beaktas i programmet och fokuseras starkt i arbetet för att utveckla programmet.
- Det läggs stor vikt vid att försöka hantera studentgruppens heterogenitet och möjliggöra för studenter med olika typer av funktionsvariation och bakgrund att uppnå programmets mål.
- Utbildningens innehåll bidrar till att utveckla en bred kompetens vad gäller hållbar utveckling.
- Det finns ett väl strukturerat arbete för kvalitetsdrivande studentinflytande och ambitioner att utveckla detta.

Utbildningens utmaningar:

- Otydlig och delvis inkonsekvent målbild för programmet. Denna behöver bli tydligare och mer konsekvent för att programmet ska kunna profilera sig i en hårdnande konkurrens.
- Nedgång i antalet förstahandssökande. Behov av att utveckla programmets marknadsföring inom de ramar som ges.
- Många avhopp och låg examensfrekvens.
- Programmets sårbarhet med starkt personberoende kurser och annalkande generationsskifte.
- Ekonomiska utmaningar att vidmakthålla kvaliteten när det gäller undervisning och utrustning.
- Begränsade möjligheter för internationell exponering och internationellt utbyte.

- Kursnamnen emellanåt alltför disciplinära för att passa med programmets integrerande ambitioner.
- Otydlighet när det gäller vilken naturvetenskaplig kompetens programmet ger studenterna.
- Kontors- och salsarrangemang försvårar lärar-studentmöten.

Rekommendationer

Självvärderingen liksom dialogmötet visar medvetenhet om de flesta av dessa utmaningar och även initiativ för att möta dem. För att säkra utbildningen för framtiden anser bedömargruppen i att det är särskilt angeläget att:

- utveckla en strategi för att kombinera en programrevidering med förnygring av lärlaget. I samband med detta är det också viktigt att se över hur programmet kan samverka med andra utbildningar vid MaU och utveckla samarbetet med andra lärosäten.

Vidare är våra rekommendationer:

- Utveckla en tydligare och mer konsekvent målbild för programmet!
- Se över programmets naturvetenskapliga innehåll och kursmål för att säkerställa att studenterna får den mest relevanta naturvetenskapliga kompetensen!
- Fortsätt utveckla programmets struktur mot förbättrad integration och progression (både gällande färdigheter och kunskaper)! Här är revideringen av introduktionsterminen viktig.
- Ersätt de disciplinära kursbenämningarna med mera tematiska kursnamn!
- Utveckla internationell exponering och forskningsanknytning! En möjlighet här är att använda digitala resurser.
- Fortsätt det goda arbetet med att utveckla programmet mot breddat deltagande och jämställdhet!
- Fortsätt utveckla hur och när studenterna får information om möjligheter till vidare studier eller arbete och vad som krävs för dessa!
- Fortsätt utveckla samverkan med det omgivande samhället, gärna med fler gästföreläsare och inblandade alumner! Hitta sätt att ytterligare tillvarata programrådet!
- Utnyttja programmets unika profil och alumner i marknadsföringen av programmet!

Malmö 18 januari 2025

Bedömargruppen genom

Stefan Anderberg